ч. 104 (11.357). Львів, субота 12. травня 1928. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щади. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр.; Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Незмінна система.

Львів, 11. травня 1928.

Від хвилі своєї реституції до нинішнього дня сучасна Польща перейшла кривульковатий шлях глибоких змін і перемін. Мінялися уряди, розкладалися одні партії, а їх місця займали другі, уступали Вітоси і Ґрабські, до керми приходили Бартелі і Добруцькі, зміювалися поняття в справах політичних, економічних і всяких інших, але незмінною, петрифіковано-твердою осталася стара система у відношенні до непольських народів взагалі, а українців зокрема. Свідчить про це цілість бюджетової дискусії. Коли українські посли домагаються скреслення позицій на допомоги і кредити для військових і цивільних кольоністів, то їм відповідає міністр Станевич, що це є виключене, бо кольонізація українсько-білоруського сходу є історичною місією Польщі. Коли над етатом міністерства освіти український представник вказує, що польська влада в більшости зліквідувала українське шкільництво і цю політику далі проводить, то мін. Добруцький відповідає, що його обовязує закон. А той закон якраз є основою ліквідаційної політики у відношенні до українського шкільництва. Себто п. міністр не заперечує фактів, він тільки боронить закону з 31. липня 1924 р. Інакше й бути не може, хіба що українські посли зуміють перевести зміну закону. Але сам він обстоює думку, що „на мішаному терені утраквістична школа є найліпшою формою, а в теперішніх відносинах єдиною формою піднесення шкільництва". Міністр освіти досить незручно стилізував це речення своєї відповіди. Він видно не хотів сказати, що „утраквістична школа є найліпшою формою польонізації і тому сказав те, що сказав, щоби таким чином зручніше закрити свої дійсні думки. Тоді й зродилася в нього думка про „єдину форму піднесення шкільництва в теперішніх важких фінансових відносинах". Мін. Добруцький не є педагогом, однак всетаки він повинен знати, що з педагогічного боку утраквістична форма є найгіршою формою піднесення освіти, а єдиною формою польонізації. І таку, а не іншу тенденцію має закон з 1924 р., на якого сторожі стоїть п. міністр.

Правда, п. Добруцький подає українським послам єдиний шлях до зміни теперішньої системи в школі, а саме через зміну закону. Однак є це тільки теоретичний зворот. Міністр освіти в дану хвилю забув, що він є членом кабінету марш. Пілсудського, того кабінету, який фактично обстоює супремацію виконавчої влади над законодатною. Що більше! Навіть в чисто законодавчій сфері потравлений уряд обстоює своє передове, майже монопольне становище. Ясно, що урядові легше перевести зміну закону, як навіть цілому соймові, не говорячи вже про українську репрезентацію, яка має проти себе і уряд і польську соймову більшість. В таких умовах і таким способом натякати на зміну шкільного закону сплдається щонайменше на кепкування.

Та фактом є, що міністр освіти стоїть на сторожі закону і то закону, якого метою впевн. заінцити „на мішаних теренах" утраквістичну школу, як „найліпшу і єдину форму піднесення шкільництва". Тимчасом з дискусії над бюджетом міністерства освіти довідуємося, що в сучасній Польщі маємо аж 43 прц. анальфабетів. Розуміється, чим дальше на схід, тим той відсоток зростає. На українській території під Польщею майже пів міліона дітей у шкільному віці не побирає елементарної науки, виростаючи в темноті і невіжестві. При чому тут „піднесення шкільництва"? Ясно, що перш усього слід думати про елементарну, всім доступну і зрозумілу школу для населення, себто про школу українську, яка найскорше і найуспішніше може побороти неграмотність, а опісля повинно на чергу прийти „піднесення шкільництва". Тимчасом п. міністр з одного боку „підносить" шкільництво шляхом утраквізації, себто польонізує на основі **lex Grabski** українську дітвору, а з другого боку через відсутність всякої школи виховує пів міліонову армію українських анальфабетів. Іншими словами: або школа утраквістична, себто в суті речи польська, або жадна.

Міністр освіти стоїть на сторожі закону, але лише тоді, коли той закон є основою польонізації. Всякий інший закон, а головно з 26. вересня 1922 р. про заснування українського університету, не має такого імперативного значіння для п. міністра, хоч іще в 1924 р. минув речинець виконання того закону. Коли пос. Целевич в своїй промові на бюджетовій комісії посередно зачепив університетську справу, домагаючись скреслення смішної суми (90 тисяч зол.) на „руський інститут" (річний видаток на міську народню школу виносить далеко більше!), то стрінувся з однодушним виступом всього польського табору. Мін. Добруцький заявив, що

> „щодо українського університету, то акція в справі його організації була в повному ході. Була створена комісія, тимчасом українці, не зважаючи на обіцянку, не приїхали".

На маргінесі промови пос. Целевича зробив „цінну" увагу також пепесівський посол Чапінський. Мовляв, у минулому році українські посли відмовили йому підписів на внесення в справі українського університету. Вкінці не поскупився зі своєю заміткою і пястівський посол Ратай, бо в 1920 р. він в характері міністра освіти виступив з пропозицією заснування українського університету „на теренах, про які панам (себто українцям) ходить, і теж стрінувся зі спротивом".

До цеї китиці варто булоб іще додати, що своєчасний міністр освіти Поніковський-Поморський заявляв прилюдно, що український університет є, тільки по нього „ніхто не зголошується".

Зайвим було би вдаватися в аналізу цього ліліпутного макіявелізму. На всі ці замітки є тільки одна питаюча відповідь: Як вам, панове, не стидно?

Як відомо, Ратай балакав про заснування — не українського університету, тільки двох мертвих факультетів у Станиславові та погрожував, що такий „університет" буде заснований без огляду на те, чи українці того хочуть, чи ні. Але погроза лишилася тільки погрозою. До тогож це діялося в часі, коли Сх. Галичина згідно з міжнародніми постановами була лише в польській окупації. Акція Ґрабського з університетською комісією на яку покликується мін. Добруцький, була тільки підступним тактичним маневром з думкою колись приступити до заснування кадовбового українського університету — у Варшаві. Ст. Ґрабський не думав про український університет (знаємо про його відношення до цеї справи ще з австрійських часів!), тільки про втягнення українців в тенета своєї політики. Ясно, що на таку акцію не могло дати своєї згоди українське громадянство. А вже крайно смішною є замітка пос. Чапінського. Чиж на внесення в справі українського університету конче було потрібно підписів українських послів? Чи не досить було пепесівських підписів? Чи свого власного закону з 1922 р. ухваленого без участи українців, не можуть поляки здійснити без співділання української репрезентації?

Такі питання можна ставити в безконечність. Коли українці досі не далися зловити на польський гачок в університетській справі, то тільки тому, що українці домагаються повного і повноправного університету у Львові, в культурному осередку своєї національної території під Польщею, а всі польські змагання в цій справі мали на меті звести в нівець університетські питання.

Не від нині знаємо думку польських чинників у справі українського університету. Дискусія в бюджетовій комісії над бюджетом міністерства освіти ще раз підкреслює відомі польські тенденції. Тепер всі польські чинники намагаються скинути вину на українців і про університетську справу взагалі не говорити. Опоненти пос. Целевича одночасно промовчують про внесення Українського Клюбу в університетській справі підчас минулої каденції, а особливо промовчують своє відношення до нього. Очевидно, обовязком Української Парл. Репрезентації є негайно поновити те внесення в *наглій формі*, щоби дати нагоду п. міністрові і взагалі кабінетові марш. Пілсудського стати на сторожі закону, тим разом на сторожі свого закону з 26. вересня 1922 р. про заснування українського університету.

„La Question d' Ukraine".

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 5. травня 1928.

I.

Не велика штука переїхатися по Річипосполитій, від Данціґ до Вильни, від Вильни до Львова, коли вас туди запхала польська пропаганда, коли маєте до своєї розпорядимости все, чого душа забажає: даремні сальонові ваґони, даремні готелі, товсті обіди, пишні приняття, миле товариство. Не більша штука (очевидно для людини більш-менш вправної) і сфабрикувати — з цих готових вражінь таки з доставлених готових вражінь таки з доставлених гостинними поляками, спеціяльно видуманих статистик і задля цього змайстрованих поглядів — книжку славословія для велича й будучности Річипосполитої. Малощо більша штука вибратись, на кошти котрогось з великих і пребагатих тутешніх щоденників, до Москви, покрутитися там кілька тижнів, понюхати тут, підслухати там і — не знавши ні словечка в місцевій славянській мові — написати про виправу цю цілу книгу, повну глибоких уваг, бистрих відкрить і дефінітивних осудів про всі можливі справи й питання, серед яких бється життя найбільшого в історії людства бльоку народів і держав.

Нічого природнішого, що, наче гриби після дощу, висипуються на тутешній книжковий ринок щораз то нові фрукти польської пропаганди, вишкані брехнями й обманами. Інша річ, що в останній інстанції, колись заплатить за весь той кольосальний блеф і гумбуґ — французький ощадник своїми ґрішми, вложеними в заграничні позики, а французька закордонна політика — важкими та неминучими розчаруваннями. Але останнє, як каже Кіплінґ, „зовсім інша історія"...

Та й нічого дивного, що — менше часто, правда, та все таки й не рідко — пишаються тут на книгарських лавках нові книжки про „Москву", раз ворожі, раз прихильні комунізмови й радам, та майже все — однаково плиткі й рішучі, одночасно.

Все те, самі бачите, наплодити не штука, і аматорів для такої творчости ніколи не буде хибувати; вона легка і добре оплачувана.

II.

Але уявіть собі, що є десь французький учений, якому славянські звуки не чужі, і який з самих тільки ощадностей своєї — невелика вона! — професорської платні, одного гарного дня сідає на поїзд (не у першу клясу, очевидно) і їде в Польщу — одначе не в ту Польщу, що добре платить і славно вітає, а в ту „Польщу" **per nefas**, яка бідує і терпить, і яка симпатія у Франції не має (капітал французьких симпатій вичерпаний урядовою Польщею). Уявіть собі, що цей безкорисний чудак їде в наш убогий український Львів і в нашу ограблену українську Волинь, що приглядається там дійсности, а не Потемкінським палатам, що студіює тамошне minule й сьогочасне, відкинувши геть польські кліші і наочники, що відтак він переїздить згодом польсько-радянський кордон — але знов не в напрямі всевладної Москви, а в другорядні „столиці" Київ і Харків без порівнання менше від Москви багаті й блискучі, менше мальовничі й впливові, так безмірно менше перісічному чужинцеві цікаві. Уявіть собі далі, що цей учений чудак також там, у Радянській Україні, яку перед світом Божим своєю могутністю, наче дошками заслонює Москва, приглядається дійсности, говорить з людьми, розгадує притаманні державні й політичні можливости, збирає в бібліотеках документи й холодним оком дослідника їх контролює й оцінює. І що, приїбравши все потрібне, приглянувшися всьому як слід, передумавши бачене й заслухане той французький учений вертається знов через „Польщу" (зневажений польськими митними урядовцями на кордоні) назад до Франції, що тут він пише про „українське питання" солідну й удокументовану студію, так що студію цю він — проти підшептів і протестів варшавської пропаганди — таки перепирає на сторінки одного з двох великих і головних органів французького досліду над славянським світом...

Уявіть собі все те, а будете мати особу, пригоду і в найкращому значінні слова сенсаційну розвідку Рене Мартеля, в останньому випуску місячника **„Le Monde Slave"**, про „Українське питання".

III.

Розвідка п. Мартеля — безумовно найкраще й найповажніше удокументована з усього, що після війни появилося у французькій мові про українську справу.

Автор — не ворог поляків ні румунів, але він не хоче й датися їм підшурятись, танцювати на їх шнурку й під їх скрипку; він проглянув їх статистичні „лати" і розкусив їх історичний і політичний гумбуг. І він остерігає Францію й Европу:

„...Східна Галичина може принести одного гарного дня страшенні несподіванки Европі..."

А про Бесарабію й Буковину:

„...Румунія зробила з Бесарабії (й Буковини) нову Альзасію і Льотарингію".

Автор — не комуніст і не більшовик, і найменшого сліду захоплення соціялістичним байкарством у нього нема. Але він дивиться дійсности в очі і бачить ту кольосальну творчу працю над відбудовою української національности, що відбувається тепер навіть під комуністичною диктатурою. Він не бачить тепер у країні ніяких інших органічних сил, які могли би надійно й тривко зайняти місце істнуючого апарату. Автор знає, що оконечною і найвищою метою кожного кріпкого національного руху є сотворення держави вповні самостійної, хочби й звязаної з сусідами союзами міжнародного права, — але, побувавши по цьому боці Збруча і Дністра і розгадавши політичний змисл і неминучі консеквенції т. зв. „самостійництва" варшавсько - молдавської марки, — п. Мартель завважує і — остерігає:

„Соціялістична українська республика — покищо держава неповна і покалічена. Мирові договори кинули 10 міліонів українців (і то з політично найвище вироблених) під чуже володіння. Ідуть зусилля, щоб ці землі відукраїнщити. Польща мріє про границі з 1772 р... Україна ізольована (від рад. союза) швидко зазнала би на своїй шкурі і на свою шкоду небезпеки, що грозять її справжній незалежности. Вона занадто добре здає собі з цього справу, щоб ще мати на цій точці які-небудь ілюзії... Супроти небезпеки (оконечного відрізання України від Заходу) свого міжнародного положення, розрив України з радянським союзом був би знарядом самовбивства. Одначе Україна не має найменшої охоти вмирати ні ждати..."

IV.

Висновки п. Мартеля — однаково на адресу Франції, як і України, короткі і ясні:

„Україна — земля богата; її нарід дільний і роботящий, перейшов найважчі проби, але вдержався, відбудовує свою силу і будучність належиться йому. Він віднискує свою національну свідомість й підчеркує її, але він не думає розривати союза... Бо справжні небезпеки ще чигають на нього... Найбільша небезпека йде від західних сусідів"...

Тут автор наводить відому нам урядову заяву жалю б. закордонного міністра Річипосполитої, що недостача муніції не позволила Польщі віднискати в Ризі 1920 кордонів з 1772 р. і додає:

„Всякий коментар ослабив би цю заяву".

Згадавши про українську „Альзасію", п. Мартель ось як кінчить свої міркування:

„Українська Республика миролюбна: вона не збирається силою відбирати землі, які їй забрано. Одначе історія знає звороти непередбачені: Україна терпливо жде своєї години".

Такий висновок ученого француза.

Розвідка його могла би мати спеціяльне значіння у розвитку відношення Франції і взагалі Західної Европи до української справи, до польського й румунського питання, до справи Галичини й „федеративно-варшавських" замислів. Вона повинна би бути видана окремою книжкою в книжковій формі, а не самою тільки незграбною відбиткою з журнала. І повинна би знайтися на столику кожного французького й англійського політика.

Але хто цим може зайнятися? Хто це порозуміє? Кому таке в голові?

В. Панейко.

Недобре з середньою школою.

(Допис зі Станиславова.)

Не треба бути пророком, щоби вгадати, що за яких 10 літ державні українські гімназії будуть зліквідовані, якщо події підуть таким шляхом як досі. Наше громадянство якось середнім шкільництвом найменше журиться. Я бодай не читав ніде в останньому часі, як представляється державне українське середнє шкільництво під теперішню хвилю. А чейже державні гімназії з українською викл. мовою нині представляються так, що аж лих збирає: таж деякі виказують менше як 50 проц. того числа учнів, яке було ще перед 4 роками! Можеб наші посли цею справою занялися і її там, де треба належно освітлили, а громадянству очі відкрили.

До гімназій, які поволі занепадають, належить вже і станиславівська українська держ. гімназія. Число учнів меншає з року на рік, (на другий рік буде бодай на один відділ менше) тай число учителів-українців теж зменшується (на місце бл. п. Кичуна та перенесених пп. Левицького, Стрільцева, Клапоущака і дир. Сабата прийшло всего 2 учителів жидів). До того зайшли в останньому часі події, які готові добити станиславівську гімназію. Події ці стоять у звязку з новим курсом шкільної політики, який почався з приходом міністра освіти п. Добруцького, лікаря зі Станиславова. За урядування мін. Добруцького попали гімназії фактично чомусь під владу воєводів, а відома є відповідь п. Добруцького, яку він дав 1. березня 1928 учителям-полякам і жидам, що на те перед ним жалувалися. Він сказав виразно, що завданням шкільних зарядженъ політичних чинників є, привчати молодь „меншостей" брати участь в польських „народових обходах" і що в тих справах перший голос мають політичні власти. Це значить, що до школи вводиться політику, яка як така не повинна б там мати місця.

Молодь все була, є і буде молодю. Молодь не має життєвого досвіду, не хоче бачити наслідків, не вміє терпіти. Такою була польська молодь, такою є кожна молодь, отже й наша. А наша є такою завдяки виїмковому нашому положенню, завдяки нашим важким переживанням, завдяки нашим невдачам і стратам у боротьбі. І хоч вона в тій боротьбі участи не бере, то всеж дуже болючо переживає невдачі й пониження. А в конкретних випадках реагує на факти, що її безпосередньо зачіпають, по молодечому цілком інстинктовно і робить це як уміє.

Шкільну політику нинішнього дня характеризує брутальність супроти чужих думок і почувань. Це й було причиною останніх подій у станиславівській українській гімназії. Як відомо, 11. листопада 1927 р. зарядили власти обхід в честь марш. Пілсудського. Станиславівські школи дістали наказ взяти в обході участь. Одною з точок обходу була дефіляда перед плитою незнаного жовніра. Молодь стан. української гімназії була на богослуженні в церкві, опісля чекала півтора години перед церквою на похід, а опісля прилучилася до польського походу і також дефілювала перед плитою незнаного жовніра. Постава української гімназійної молоді чомусь не подобалася станиславівському кореспондентові львівського „Слова Польского" і він в хуліганський спосіб накинувся в нім на українську молодь. Наслідок тої дописи був такий, що шкільні власти нагло перенесли проф. станиславівської української гімназії Левицького до Вонбжезьна десь на Поморю. Проф. Левицький ніякої участи в громадянськім житті не брав, але він вів у гімназії пласт — бо хтось мусить вести! — і за це дорого запатив. Винен, чи не винен, але треба було покарати! І тут ще одно цікаве! За міністра освіти Грабського переношено українських учителів далеко, але не поза галицькі воєвідства. За теперішнього міністра знайдено Поморе і якусь місцину, яку тяжко на мапі знайти!

Тепер почалося вже систематичне ломання непокірних душ. Знані всім епітети, якими обкидувано українську молодь під час походу, знаний епільог походу в Тернополі, де побито ученика Бохенського так, що треба було його відвезти до Львова. А тимчасом надходив 3. май 1928 р. Державні свята знала і Австрія! Але як їх просто обходжено! А як їх польська молодь обходила, це кожний знає, що ті часи памятає. Та не одчо забулося! В Станиславові обхід 3 мая 1928 попередила воєвідська нарада, в якій брали участь всі директори шкіл, всі пархи і т. д. Там рішено, що обхід має скінчитися дефілядою, цим разом перед воєводою і військовими властями. Директори всіх шкіл оголосили ученикам, що відбудеться богослуження, а по богослуженні похід. Властиво розпорядок Кураторії каже, що день 3. мая є вільний від науки і більше нічого. Чи отже управитель української гімназії мав слухати розпорядку Кураторії, чи зарядження воєвідського „обивательского комітету", на це тяжко відповісти. Досить того, що управитель української гімназії п. Джердж оголосив ученикам зарядження горожанського комітету і візвав взяти в обході участь. Та ученики української гімназії боялися мабуть під час походу зневаг по згаданій дописи кореспондента „Слова Польского" і по подіях у Львові та Тернополі, тому 5 вищих клас участи в святі не взяло. Наслідком цего було, що управитель п. Джердж таки зараз 3. мая оголосив, що класи, які не явилися на обхід, замкнені. Повідомлена про події Кураторія вислала сейчас п. Сосніцького, який заявив, що класи доти небудуть отворені, доки не знайдеться винний. Отже 5. а властиво 6 клас замкнено і ведеться слідство.

Надіємося, що цею справою займуться наші посли. Але не лише цею, але й усіми справами, які стоять у звязку з цілим нашим середнім шкільництвом. Чи не задумається наше громадянство над тим що в шк. році 1926-7 здало матуру в середніх школах 10.000 учеників-поляків, а всего 500 учеників-українців? Що в нас на пальцях можна почислити українські семиклясові і фахові школи, хоч в Польщі 7-кл. нар. шкіл 2600, а фахових шкіл 1.145?

З парляментарної арени.

(Власні телефонограми з 10. квітня 1928.)

ПРОМОВА ПОС. С. ХРУЦЬКОГО.

(ік) Зміст: Від 10 літ, відколи уряд перенняв утимчасову управу маєтки правосл. церкви, а самі церкви віддав польському катол. клирові, не можемо діждатися унормування титулу власности церк. маєтків, які не є лише маєтком самої церкви, але цілого народу. Витаємо з признанням піднесення врешті думки, що світські маєткові справи не належать до клиру, тільки до самих вірних. Крім урегулювання титулу власности треба видати закон, який даваб би право урядові основувати нові парохії. В рубриці видатків треба вставити ті суми, які уряд дістає з примусового видержавлення маєтків правосл. церкви. Вкінці треба опрацювати статут для церкви, але не такий, який укладав п. Грабський з митрополитом, бо такого статуту населення ніколи не признає, лише такий статут, який затвердить собор, де світські люди матимуть свій голос. Хто вважає нинішнього правосл. митрополита папою, той не розуміє демократичного устрою нашої церкви. Панове нічого не навчилися зі своєї історії. Всі вищі церк. посади ерархії правосл. церкви обсаджується росіянами, тай ще чужоземцями. Тому російський дух панує в церкві і російська еміграція має на церк. справи більший вплив, ніж населення, для якого церква призначена. (Голос: За це правосл. попи агітували за 1-кою!). Вкінці промовець пропонує побільшити видатки на правосл. віроісповідання на 1,875.000 зол.

МАРШАЛОК ДАШИНСЬКИЙ ПРОТИ ППС.

(ік) На вчорашньому засіданні бюдж. комісії при обговорюванні бюджету міністерства внутр. справ прийшло до конфлікту поміж предсідником пос. Бирком та соціялістами, тому, що пос. Бирка не хотів допустити до обговорювання в бюджетовій комісії виборчих зловживань, відібрав голос пепесівському послові Прагерові та відложив засідання до порозуміння з маршалком сойму. Сьогодня безпосередньо перед зібранням комісії пос. Бирка відбув нараду з марш. Дашинським, у висліді якої склав на вступі засідання заяву, з якої виходить, що маршалок Дашинський виступає проти своїх партійних приятелів. А саме пос. Бирка заявив, що ділає в порозумінні з маршалком і що має обовязок уважати, щоби задовгі дебати не перешкодили своєчасному полагодженню бюджету. Справа виб. зловживань буде, мовляв, темою розмов в адм. комісії. Цю заяву принято в комісії без протесту. Всетаки у послів ППС є свого рода „катценямер" головно у звязку з одночасною радістю представників 1-ки. Про цю справу дискутував іще в кульоарах мін. Складковський. Щодо справи виб. зловживань, то є сумнів, чи вона швидко прийде до обговорювання, бо головою адм. комісії є посол 1-ки.

БЮДЖЕТ МІН-СТВА ВНУТР. СПРАВ.

(ік) Після полагоди конфлікту, який вибухнув вчора між предсідником комісії пос. Бирком та послами ППС, першим промовляв пос. Прагер, якому вчора пос. Бирка відібрав голос. Усетаки порушив справу виборів. М. і. заявив, що підчас виборів під кличами боротьби з партійництвом адміністрація вела боротьбу зі свобідною політ. думкою. Надуживано гасла санації, одначе громадянська думка вже орієнтується в чому ріжниця санації від коррупції. В дальшому своєї промови пос. Прагер заповів, що клюб ППС висуне назад справу територіяльної автономії для сх. окраїн. Вніс на скреслення цілого дисп. фонду мін-ства внутр. справ. Пос. Домбський (Стр. Хл.): Сойм тоді якраз виказує своє здоровля, коли посли не бояться наразитися на гнів ріжних достойників і лише такий сойм має значіння. Нині живемо в такій політ. системі, якої досі в Польщі ще не було. Промовець запевняє, що не без обурення згадує про відносну лагідність виб. систем бувш. галицького намісника Бобжинського, бо після тодішніх виборів усетаки життя вертало до певних правних норм. Промовець зголосив внесок на зменшення прибутків з адм. кар з 3.9 міл. на 1.9 міл., далі на зменшення дисп. фонду та на зменшення видатків на поліцію. Пос. Ґрінбавм обговорюючи виб. зловживання, наводить такий факт, що в готелю в Ломжі мешкав один кандидат з 1-ки, за якого староста платив готель. Навівши ще кілька подібних примірів промовець ствержує, що старости були експозитурою 1-ки. Пос. Крайтірський (нім.) переповідає постійні акти терору і насильства, доконувані бандами колишніх повстанців на нім. меншостях на Шлеську. Вибивання вікон там належить до найлекших ексцесів. Гіршими є напади на вулиці, побої гумовими палицями та погрози револьверами. Пос. д-р **Лев Бачинський** (соц.-рад.): Обітниці травневого уряду не були виконані. Положення меншостей навіть погіршало, а в поведінці адміністрації проявляється ненависть до українського народу та бажання знищити його господарське й культурне життя. Проявляється це передовсім відносно самоврядувань однаково громадських, як і повітових і воєвідських. Скарги населення на відносини в самоврядуванні є загальні й голосні та до того нищення самоврядувань іде з міністерства в Варшаві. Коли промовець наводив факт, що сільські хлопці мусіли малими електричними ліхтарками освітлювати салю, бо інакше поліція не хотіла позволити на аматорську виставу, начеб то з оглядів небезпеки пожежі, пос Багінський (Виз.) крикнув: Коли то міністрові в голові проясниться? — За цей оклик прикликав його голова комісії до порядку. Пос. **В. Целевич** (Український Клюб) (гляди нижче). Опісля промовляли ще посли Четвертинський (ЗЛН), Свой-на (1-ка) і Керпіх (Пяст), після чого забрав слово міністер внутр. справ ген. Складковський, який саме промовляє.

ПРОМОВА ПОС. В. ЦЕЛЕВИЧА.

(ік) Зміст: Про вибори хочу сказати тільки кілька слів. У повіті Долина арештовано масово українців, у цьому 7 сві-

мешканців. У Луцьку староста заборонив друкарням друкувати українські та жидівські газети. Вибори скінчилися, але вислідів не приписано. Начальників громад, які не хотіли голосувати за 1-кою, карані грижвами та навіть у звязку з виборами засуситься цілі громадські управи. Розпорядок про санітарні оглядини примірюються тенденційно проти тих, які голосували за 18-кою. Відмовляється таким особам свідоцтв убожества, не продається їм дерева з держ. лісів і відмовляють держ. кредиту. В справі самоврядування адм. власти навмисне проволікають полагоду справ, якщо вибори не пішли в них місцевостях по їх думці. Старости, які є також предсідниками повітових виділів, беруть другу, а може ще й більшу платню, як самоврядні урядовці. Не ліпше діється в самій централі. Є там відділ для справ меншостей. Кожда справа, навіть чисто фінансова, переходить через той відділ, через референта. ский в цілом життя українського населення. Інституція Нар. Дім у Львові була давніше якийсь час у руках москвофілів, але підчас війни перейшла вже в українські руки. Польський уряд знова віддав її москвофілам. За часів влади марш. Пілсудського рівні наші культурні товариства заходилися, щоби віддискати Народній Дім, але прийшли вибори і п. воєвода сказав, що ви голосуєте на 18-ку, тож видали нам війну, а підчас війни вільно навіть конфіскувати приватний маєток. Взагалі ціліcть політики нинішнього міністра внутр. справ відносно українців гірша ніж за всіх попередніх міністрів. Нам відомо, що українців вільно арештувати без розпорядку судді. Ми чули тут промови, що КОП будує костел, польський костел, на українській землі. Ми за це маємо ухвалювати кредит на КОП? Ціла така політика викликує щораз більшу нехіть і просто ненависть в українських масах до адмін. властей. З огляду на те не можемо голосувати за тим бюджетом і будемо піддержувати всі внески на скреслення чи то дисп. фонду чи інших видатків, які є обернені на цю детермінаційну політику.

ЗА ВИДАЧУ ПОСЛІВ.

(іж) Сьогодня радила під проводом пос. Лібермана регулямінова комісія над внесками в справі видачі судам двох комуністичних послів: Сохацького і Бачинського. Від уряду були на комісії віцеміністр Цар, прокуратор найв. суду Бекерман і представник мін-ства внутр. справ Бах. Реферував пос. Дзедушицький (1-ка). Після широкої дебати за видачею посла Бачинського висловилося 7 членів комісії, проти також 7. Предсідник не скористав з права голосу, щоби рішити вислід голосування, а що пос. Дзедушицький зрікся реферату, справу передавано для вирішення маршалкові сойму. Опісля після звіту пос. Дзедушицького комісія 7 голосами проти 5 рішила видати судові посла Сохацького. (Для пояснення: Пос. Сохацький був перед вступленням до комуністів генеральним секретарем ППС, тому він є особливо зненавидженою фігурою серед ППС. У звязку з цим можна сумніватися, чи на пленум сойму польська лівиця оборонить його перед аналогою видачі.)

ХОРОБРІСТЬ І ТРУСЛИВІСТЬ.

(іж) Група послів і сенаторів, очевидно з клюбу 1-ки, які є кавалерами ордеру „Віртуті мілітарі", рішила звернутися до капітули того ордеру з внеском відібрати цей ордер пос. Багінському (Визв.) у звязку з його вчорашньою промовою в бюджетовій комісії, у якій він дуже гостро атакував політику нинішнього міністра внутр. справ. Обрaжені кавалери ордеру аргументують, що пос. Багінський заатакував не уряд, лише польську державу. У звязку з цею справою звертають увагу на промови тих послів у комісії, які підкреслили, що найбільшою прикметою посла є його відвага не боятися реєствування влади та сміла критика. Виходить, що за відвагу на полі битви дають ордери, але за відвагу на парл. полі цей ордер відбирають.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Останні вісти.

(Власні телефонограми з 10. травня 1928.)

РАДА МІНІСТРІВ.

(іж) Завтра відбудеться засідання ради міністрів над чотирма законопроєктами про податки: мастковий, ґрунтовий, оборотовий та доходовий.

АРЕШТ БУВШ. ПОСЛА.

(іж) У Столпцях арештовано бувш. білоруського посла Соболевського у звязку з процесом Білоруської Громади.

НЕДУГА МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

(іж) У вчорашніх веч. варш. газетах є вістка, що марш. Пілсудський в найближчім часі виїжджає на довший відпочинок до Сулеювка. Марш. відкинув пропозицію лікарів виїхати до Ривієри.

ППС І ДЕФЕНЗИВА.

(іж) У звязку з вчорашніми сензаційними ревеляціями п. Белціковської про участь пепесівського посла Маліновського в дефензиві сьогоднішній „Роботнік" заявляє, що відповідати буде на закиди Белціковської сам Маліновський, який має щойно приїхати до Варшави. Щодо закиду, що взагалі ППС ціла замішана у справу дефензиви, „Роботнік" заявляє, що найде спосіб виясните явно та публично цю справу.

Пос. Маліновський, якому п. Белціковська закинула співпрацю в дефензиві, друкує нині в „Роботніку" довгого листа, в якому остаточно називає ревеляції Белціковської ганьбою і нікчемною клеветою, виненою на тлі персональних суперечок.

ХТО БУДЕ ЛЬВІВСЬКИМ ВОЄВОДОЮ?

(іж) Подають із півурядових кол, що не є правдою, начеб уже затверджено кандидатуру гр. Голуховського на посаду львівського воєводи та що ніяка ще кандидатура не найшла остаточної апробати.

СКЛАДНЕ МІЖНАР. ПОЛОЖЕННЯ.

(іж) Сьогоднішній попол. „Курєр Варшавскі" містить велику телеграму свого паризького кореспондента, який звертає увагу на щораз складніще міжнародне положення, до якого причинилися: інтервенція Японії в Китаю, події в Румунії, успіх Мадярщини в напрямку ревізії трактату в Тріянон і збільшена активність німецької закордонної політики. Польський кореспондент приходить до песимістичних висновків під адресою Польщі, передоказуючи можливість ревізії мирового договору в Тріянон, котра то ревізія може підважити авторитет усіх інших мирових договорів.

ВИДАЛЕННЯ КН. КАРЛА З АНГЛІЇ.

(іж) Румунський князь Карло отримав удруге пригадку про залишення території Вел. Британії у звязку з його акцією проти нинішньої румунської регенційної ради. Всетаки є голоси, що Карло одержав тиху згоду Вел. Британії на свою акцію.

ХВИЛЯ СТИХІЙНИХ КАТАСТРОФ.

(іж) В Норвегії леди, які посувалися широкою филею гірськими ріками, спричинили величезні спустошення головно в долині ріки Гльом. Подібного знищення не записано в Норвегії від сто літ. — В Гренляндії страшні морози спричинили богато нещасть. — На Сибірі вилили ріки Об і Єнісей. Знищили поля, мости та прорвали сибірський залізничий шлях. — В півн. Італії перейшли бурі з метелицями і градобиттям, спричиняючи величезні шкоди. — В півн. Німеччині, Саксонії та Баварії упав сніг. Також мороз у Льотарингії. — Над Будапештом пронісся ураган, так, що вулиці були присипані цеглами з коминів. Богато ранених і вбитих. — У Греції новий землетрус. — У Венезуелі (Півд. Америка) повені підмили цілі оселі.

ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

(іж) Останні вісти кажуть про дальші вперті бої поміж китайцями та японцями. Японський ультімат не відніс вінкого у спіху. Також розпорядки китайського сліху. Таксамо розпорядки китайського Чан-кай-шека не вплинули на успо[к]оєння китайських мас. Одночасно повісні з Америки уважно про заповідь американців, що у звязку із заміром нових японських десантів на китайську територію Зл. Держави Півн. Америки будуть уважати себе приневоленими вислати туди таку саму скількість війська, що японці.

МОБІЛІЗАЦІЯ В ЯПОНІЇ.

(іж) Японська рада міністрів скликала воєнну раду, на якій рішено частинну мобілізацію японської армії і фльоти. Японія вислала циркулярну ноту до Франції, Англії та Зл. Держав, у якій запевнює, що в Китаю не має агресивних територіяльних замірів. Боронить лише своїх концесій. У Вашингтоні японський амбасадор мав довгу нараду з амер. держ. секретарем закорд. справ Келогом.

КОРОЛЬ АМАНУЛА В СРСР.

(іж) В середу вечером король Аманула з цілим почотом виїхав із великою „помпою" до Ленінграду. Прощали його на двірці всі найвищі більшовицькі достойники. Королеві товаришить Карахан і Ворошилов.

БІЛА ГОРЯЧКА РИКОВА.

(іж) Із Москви повідомляють, що звертає там загальну увагу, що голова ради наркомів Риков не бере ніякої участи у святочних приняттях у честь королівської афганської пари. Втаємничені твердять, що більшовицький достойник, як приклонник напитків, в останньому часі попав у куріоз пянства без стриму та дістав атаки білої горячки.

СТРАЙК У СРСР.

(іж) Надходять вістки про вибух страйку в богатьох текстильних фабриках у СРСР. Страйк має економічне підложе. Здебільша інтервенюють відділи ДПУ. Переведено багато арештувань

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·00—8·89·50 канадійський долар 8·84·50—8·85·00, чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·20—0·05·66, французький франк 0·34·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·75—1·72·25, фунт штерлінгів 43·60·00—43·90·00, радянський червінець 32·60—33·00.

Золото: 20 корон 36·65·00—36·85·00, 20 франків 34·55·00—34·85·00, 20 німецьких марок 42·80·00—43·10·00, 10 російських рублів 46·90·00—47·25·00.

Срібло: Австрійська корона 0·69·00—0·70·00, 5 австрійських корон 3·55·00—3·60·00, австрійський фльорен 1·78·00—1·80·00, російський рубель 2·95·00—3·06·00, копійки за рубель 1·48·00—1·53·00.

Збіжжа.

Пшениця двірська 32·25—33·25, пшениця селянська 30·50—31·50, жито галицьке 40·25—41·25, ячмінь галицький броварняний 41·50—42·50, ячмінь на жливо 38·00—39·00, ячмінь пастівний 33·00—34·00, овес галицький 36·25—37·25, кукуруза румунська 39·00—39·50, бараболи промислова 0·00—0·00, фасоля біла 50·00—60·00, фасоля кодірова 43·00—46·50, фасоля краса 55·00—60·60, горох пів-Вікторія 55·00—60·00, горох пільний 40·00—50·00, бобик 34·50—35·00, мішанка пастівна в зерні 00·00, вика 28·25—32·75, сіно солодке прасоване прасоване 7·50—8·50, солома прасована 4·25—4·75, гречка 47·00—48·00, льон 68·00—71·00, лубінь синій 23·75—24·75, ріпак озимий 68·00—70·00.

По широкому світі.

Вийшов декрет турецького уряду про заміну дотеперішньої турецької абетки — латинською.

З Америки до Франції приїхала нова партія золота на 12 міл. дол.

У Венеції відкрили міжнародню художню виставку.

Англія годиться на проект американського противоєнного пакту.

Італія та Туреччина мали порозумітись щодо пакту про неагресію і хотять притягнути до нього Грецію.

Англійський міністр війни заявив, що цього року не буде військових маневрів.

В м. Гедлікум, біля Амстердама, пожежа знищила протестантську церкву, почту і ще 9 будинків.

На Литві масова епідемія тифу.

В Атенах розстріляли болгарських комітаджів, що зробили динамітовий замах у Сальоніках.

Відомий російський фізіольог І. Павлов виїхав у Льондон на свята з нагоди 350-ліття уродин основника фізіольогії Гарвея.

---

†

ІВАН КОЗАК

емер. інспектор Заведення убезпечень робітників від випадків, по довгих і важких терпіннях, заосмотрений Н. Тайнами помер дня 9. п. м. в 52. році життя. Похорон відбудеться в суботу дня 12. п. м. в год. 4-ій зпокудня з передпохоронного дому при вул. Кохановського ч. 94 на Личаківський цвинтар, на який запрошує Свояків, Приятелів і Знайомих

Жена і Сини.

НОВИНКИ

— **Толеранція.** Віддавна вчителі українці, що вчать по польських школах у Станиславові, були в гр.-кат. свята вільні від науки, щоби могли піти до церкви. Аж цього року видала кураторія розпорядок, що учителі-українці мусять у польських школах учити в гр.-кат. свята. Таким чином у станиславівськім воєвідстві, де живе такий великий процент українців, учителі-українці мусять учити навіть у такі великі свята як Зелені свята.

— **Львівська хроніка.** Перед доразовим судом станув підхор. Зеленскі, що 2 тижні тому зарубав шаблею вранці на вулиці молоду кравчиню Іжевську. Розправа розяснить причини цього злочину. — Два львівські „промисловці", що торгують людською наївністю Падерпакт і Оксенгорн відповідають перед судом за такий модерний спосіб заробітку: телефонують до знайомих людей, що мають гроші і наслідують голос їх кревняків, з проханням негайно передати гроші висланому посередникові; посередник бере гроші, а той, що їх дав аж згодом довідується, що при телефоні не було ніякого його кревняка. — У ставі Кісельки найшли трупа невідомого 60-літнього мужчини, що імовірно скінчив самогубством. — 4 тижні вязниці дістав залізничий кондуктор Свячин за те, що білетовими кліщами розбив у суперечці ніс в обличчі ліхтарника Пельчара.

— **З Української Академії Наук.** 3-го п. м. відбулись перевибори президії Української Академії Наук, яка лишилась незмінною на протязі 5 літ. Підчас голосування кандидатів голоси поділились між три групи академиків, що „яскраво виявило — як пише „Пролетарська Правда" з 6-го ц. м. — ту ґрупову боротьбу Академії, яка досить гостро відчувалась там в останні часи: одна група виявила політичну демонстрацію проти всього радянського уряду України, друга не протиставляла себе політиці Народн. Комісаріяту Освіти, але не цілковито розібралася в усіх нюансах намірів першої групи, третя група академиків підтримала Коміс. Освіти". Президентом вибрали Данила Заболотного, мікробіольога, його заступн. Вобл[ого], незмінним секретарем знову Кримського. Коміс. Освіти має ще посаду секретаря затвердити.

— **Шевченківське свято в Ковлі.** Дістаємо такого листа: Тому, що в м. Ковлі і в повіті всі читальні „Просвіти" влада опечатала, просимо ласкаво цею дорогою подати до загального відома таке оголошення: „Повітовий Комітет для влаштування Шевченківського свята в Ковлі подає до загального відома, що велике повітове Шевченківське свято в м. Ковлі відбудеться дня 24-го травня н. р. (Вознесення) в салі театру „Експрес" (вул. Міцкевича) в год. 1 попол. при співучасти декляматорів сельських, сельських хорів і ковельського міського Українського Хору та аматорського гуртка. Закликаємо громадян м. Ковля й особливо громадян цілого повіту взяти якнайширшу участь у Святі Великого Борця! — За Повітовий Комітет: С. Підгірський, О. Сторовський.

— **Примхи природи.** В Асгабаді (Туркестан) від землетрусу захиталось чимало домів. Над Казанню та іншими місцями над Волгою перейшли сніговиці, що перервали телефон. комунікацію. — В італ. місті Фавенца земля трясла кілька секунд.

— **Шевченківські свята на Україні.** В „Ізвєстіях" з 4-го ц. м. читаємо: 2. травня приїхали до Канева на могилу Шевченка представники партійних, радянських, громадських і літературних організацій на чолі з Скрипником. До Канева приїхали також тамтешні кіянські гості, румунський письменник Панаїт Істраті і грецький Казандзакіс. Делегації селяни прислали десятки делегацій. Святочне пленум Шевченківського Комітету відкрив Скрипник. Після нього промовляли акад. Корчак-Чепурківський, від делегації [illegible] Істраті і інші.

— **Дрібні вістки.** [illegible]

тому з вязниці до Бельгії має намір вернутись і передатись у руки поліції, в звязку з амнестією приготовленою парляментом. — Нобіле полетів із Шпіцбергу над північн. бєгун. — У Москві підчас офіціяльної вистави в театрі в честь афганістанської королівської пари, при королевій як дами товариства сиділи жінка Луначарського та посолка Колонтай. — Данціг має 40 міл. гульденів довгу.— В англ. місті Брайтон переїхав віз „історичну" папугу, що була ще власністю наполеонівського маршалка Массени і з якою залюбки „розмовляв" Наполеон I. Папуга мала 180 літ. — Пишуть, що фільмова артистка Поля Негрі (Апольонія Халупец) покидає Америку і переносеться до Німеччини, де вона вперше здобула славу. Кажуть, що в Голівуд більше цінять молодість, красу і цілу поставу артисток аніж саму їх гру.

— 70.000 розстріляних. Бувш. голова комітету „Черв. Хреста" для підмоги жертвам громадянської війни на території бувш. Росії д-р Ладиженський оголосив у женевській пресі виїмки із справоздання „Черв. Хреста" про подвиги Беля Куна в Криму. Із цього оправоздання виходить, що Беля Кун має на совісти яких 70.000 розстріляних.

— Ріжні вістки. У Берліні помер 24-літній музика Дреслер; його жінка з розпуки скочила з 4-го поверха. — Наймолодшим послом у франц. парляменті є соціяліст Роої, що має 25 літ. — У Татрах з 6. на 7. травня упав великий сніг. — Одним із кандидатів на мирову нагороду Нобля є цього року секретар закорд. справ америк. уряду Кельоґ. — Відомий директор цирку Бекетов утопився в Дунаю. — На стації Ілама в Закавказі згорів вагон з машинами та знаряддям кіновим і 4 особами. — У Парижі потомки Наполеона святкували 107 роковини смерти великого Бонапарта святочною панахидою. — Жидівка в Міляно Емма Поляцка-Велішот записала в своїм заповіті 5 міл. лірів диктаторові Муссолінієму. — У Ніцці вбили невідомі злочинці 38-літнього російського емігранта князя Кропоткіна, що працював там як електротехнік.

— Ясний ювилей. Спол. Держави приготовляються до 50-літних роковин від винаходу електричної лямпи Едісона. Першу лямпочку засвітили в Бостоні в грудні 1878 р. Французька преса пригадує з цього приводу, що вже в травні 1878 р. „Авеню дель Опера" була освічена електричними лямпами Яблочкова. Виходило би, що ювилей електричної лямпи повинен святкувати Париж або місто, де уродився російський винахідник. При цій нагоді могли би почитувачі Яблочкова змінити в його честь назву електричної „грушки" на „яблочко".

— Смерть ученого. Помер член російської Академії Наук В. Л. Омелянський, учений з европейським іменем у царині мікробіольоґії. Він був давніше асистентом славного рос. бактеріольоґа Віноградського і відзначився ріжними відкриттями. В останньому часі він був головою мікробіольоґічного відділу для експериментальної медицини.

— Боротьба з жебраками. Скількість жебраків зросла в Ленінграді до таких розмірів, що уряд рішив ужити старих засобів, якими користувались давні царі. Жебраків силоміць відставлятимуть до їх родинних місць, а з місцевих утворять місцевий „цех". Багато жебраків, що „міряться" і не послухають наказу вишлють на примусові роботи в далекі губернії. Уряд не має змоги дати роботу цим жебракам у містах.

— Важний винахід. Грамофон, який досі відбирає нам багато приємности своїм скрипінням і шумом мав уліпшити шведський інжинір Крінг. Його вживають уже в шведських школах при навчанні чужих мов.

— Кокаїністи в Відні. Віденський парлямент займається новим законом проти поширювання наркотиків серед населення. Поліція ствердила, що контрабанда кокаїною і його тайна продажа зросла у Відні до непомірних розмірів. Скількість самогубств і психічних недуг зросла у безпосереднім звязку з пристрастю до кокаїни.

— Сучасний Отельо. У Ніцці трапилась цікава любовна трагедія. Боксер-мурин Фльорін постріляв небезпечно франц. танцюристку Моні, приятельку італійського тенора Пальмієрі, і сам застрілився. Моні була колись любкою мурина; познайомившись із Пальмієрі, покинула його. Але весь час жила в остраху, що мурин її переслідує та шукає за нею. Після побуту в Парижі Моні виїхала з Пальмієрі на Рів'єру, щоби бути якнайдальше від боксера. Та після кількох днів завважила, що за нею стежить якийсь невідомий. Підозрівала, що це приватний детектив, найнятий мурином, щоби слідкував за нею. І дійсно: на другий день, коли Моні їхала з Пальмієрі автом, за ними наїхало інше авто. Заки обоє могли схаменутись, із задного авта вискочив мурин і скочив до авта, де їхала Моні з Пальмієрі, пірвав її і віїхав. Він пробував її намовити, щоби вона вернулась до нього. Три години пізніше він зустрів її в каварні у Ніцці і там зранив її трьома стрілами, а сам застрілився. Найцікавіше в цій історії те, що всі глядачі цієї вуличної сцени були пересвідчені, що мають до діла із зиимкою для фільми.

— Опера-концерт. У вівторок, дня 15. травня 1928 в год. 8. вечером відбудеться в салі Польського Музичного Т-ва опера в 4. діях Д. Верді „Аїда", виконана силами учеників проф. Чеслава Зарембн. Між учениками-солістами виступить кількох українців.

Театри.

Міський великий театр:

11-го г. 7·30 веч. „-онткова Поиста"
12-го г. 3 попол. „Косцюшко під Рацлавицями".
12-го г. 7·30 веч. „Тартюф" Моліера, премієра.

Міський „Театр Новин":

11-го г. 8. веч. „Леді Шік".
12-го г. 8. веч. „Паганіні".

КІНА.

„Апольо": Біржа кохання".
„Лев": „Невільниця князя Бориса".
„Палас": „Червоний біс".
„Фатаморгана": „Обожана".
„Байка": „Люби мене, в світ буде мій".

Дописи.

БУЧАЧЧИНА. (Громадська самоуправа в Низколизах не істнує). У нас ще не покінчено громадських виборів. Громадська рада складається з 16-ти радних і дідича Менцля як віриліста. Із 16-ти радних є 12 українців (між ними римо-католики), а чотирох радних уроїло собі в голові, що вони поляки і під проводом дідича Менцля страйкують і не приходять на скликувані збори в справі вибору війта. Однак ми, знаючи, що після закону треба 3/4 радних, щоби вибір громадської управи був важний і що 12 радних на 16 вистарчить нам до вибору, зійшлися та вибрали війта, заступника і асесорів та вислали протокол до затвердження до староства в Бучачі. Але тут вийшли на верх засоби, яких уживає адміністрація супроти наших селян. Староста Левартовскі каже, що в нашім селі є 18 радних а не 16, та що дванайцять радних замало, щоби вибрати війта. Тому то він уневажнює вибір. Само собою розуміється, що ми запротестували проти такого пояснення закону п. Левартовським та вносимо рекурс проти такого рішення справи, а цею дорогою прохаємо наших послів, щоби вони вплинули на міродайні чинники, а ті щоби повчили адміністративних урядників, як треба розуміти закон.

З концертової салі.

Концерт в память Анатоля Вахнянина.

Гідно спомянули наші співацькі товариства „Львівський Боян" і „Сурма" покійного Анатоля Вахнянина в 20-ліття його смерти. Концерт, що його влаштовано в память пок. композитора виключно з його творів, відбувся з повним моральним успіхом і обом товариствам можна висказати тільки признання за цей удатний вечір.

Важко сказати, котрим хорам, що виступали в отсьому концерті, дати першенство. Бо і мужеський хор „Сурма" і мішаний хор „Львівського Бояна" співали прецизно, віддаючи як слід духа й інтенції композиста. Оба хори були справді зіспівані і солідно підготовані: перший д-ром Неділкою, другий — п. Охримовичем. З точок мужеського хору відмітимо передовсім прегарне: „Живем, живем", а дальше „Урра у бій" із сольовим терцетом (сопран — тенор — барітон), „По морю, по морю" і „Молоді сни". З точок, виконаних „Львівським Бояном", заслуговує на увагу передовсім довгий „Хоровід" із опери „Купало", яким закінчено концерт, а також дрібні народні пісні („Ой гуді", „Ой нависли чорні хмари", „Журбож моя", „Щука риба", „Деб я").

З двох сольових точок того вечера треба поставити безперечно вище виступ п-и А. Остапчук, що відспівала дійсно по мистецьки арію „Одарки" із „Купала" (Нема мені порадоньки), а на загальне домагання ще й дві народні пісні: „Чогож вода каламутна"? (з „Наталки Полтавки") і „Діброво зелена" (Ой дуду). Наша співачка виявилася цього вечера, як і при нагоді своїх попередніх виступів у Львові, знаменитою інтерпретаркою народньої пісні, не згадуючи вже про те, що голос у неї свіжий, мягкий і сильний. Своїм голосом вона вміє орудувати просто віртуозно.

Другий соліст, барітон п. Мартинюк, відспівав арію Омара з „Купала" і „Помарніла наша доля", що в незрівнаній інтерпретації чула наша публика нераз у виконанні Олександра Мишуги, в остатне 1914 р. у Львові. Голос у п. Мартинюка невеликий, але краска його незвичайно симпатична й потягаюча. Обі пісні відспівані були зовсім поправно.

Окрема згадка належиться дир. В. Барвінському за його дискретний фортепяновий супровід обоїм солістам і міш. хорові („Купальний хоровід").

Дуже солідно оброблене вступне слово виголосив д-р Ст. Людкевич, в якому змалював цілу музичну творчість Анатоля Вахнянина на тлі його епохи. Цю промову читачі зможуть прочитати в в найближчих числах „Діла".

Цей гарний концерт, що був доказом культури й пієтизму наших співацьких товариств для памяти заслуженого композитора й організатора українського музичного життя, развів тільки одним: відсутністю публики, що ледви в половині заповнила невелику салю Лисенка. Це дуже сумний обяв, гідний напятнування тимбільше, що на недавнім концерті Шевченка, влаштованім тими самими товариствами, було таксамо.

Ів. Німчук.

Зі спортового життя.

Україна—Чарні.

В неділю 13. ц. м. в год. 11. рано на площі Сокола-Батька відбудуться реванжові змагання між першою дружиною львівських Чарних і Україною. Буде це безперечно найбільша атракція в нашому спортовому житті в цім сезоні, бо Чарні — це тепер найкращий клюб у Львові, який реклями для себе не потребує. Рівнож наша перша одинацятка, яка вже вспіла отрястись від початкової треми в змаганнях за мистецтво і вертає до форми, доложить усіх старань, щоб вийти з цих змагань в почесним вислідом і хоч вчасти зреґабілітувати себе за осінню програну 4 : 0.

Україна виїздить у найближчих тижнях на змагання на провінцію і не скоро буде грати у Львові, тому надіємося, що площа Сокола-Батька заповниться в неділю її симпатиками, які численною участю причиняться до морального і матеріяльного успіху наших змагунів.

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ.

„Українська Школа", часопис Т-ва „Учительська Громада" у Львові. Виходить чотири рази в рік. Рік XIII. Ч. 1. за січень-березень. Львів 1928. Зміст: Д-р О. Макарушка: Потреби хвилі. Вісти з Товариства: а) З Головного Виділу. б) Фонди „Учительської Громади". в) Огляд касових рахунків. г) Життя філій у 1927 р. Звіт з надзвичайних Загальних Зборів „Учит. Громади". Звіт з Комітету Учителів українських приватних шкіл. Посмертна згадка (Григ. Кичун).

„Проти хвиль", місячник. Львів, 1928. ч. 2. Зміст: К. Коберський: Село тумить. Й. Мацек: Соціяльно-реформаторський вплив Христової науки. М. Храпко: Устрій „радянської" влади на Україні. А. В.: Волинська „реальна" політика. О. Когут: Перші дні на соймовій сцені. політична хроніка. В хаосі противоріч. Замітки. Бібліографія

„Нова Хата", Львів 1928. ч. 5. за травень. Зміст: І. Свєнціцький: Давні килими Галичини. А. Свєнціцька: Жінка в Радянському Союзі. С. Васильченко: Під школою. Д. Старосольська: Артизм О. Мочульська: К. Грушевська. Допис з Києва. Загальні збори коопер. „Українське Народне Мистецтво". Моди. Ручні вироби. Союз Українок у Золочеві. З музичного світу. Мих. Бардега: Плекання цвітів. Лікарські поради. Бібліографія. Приписи. К. Гриневичева: Шоломи в сонці, Ілюстрації.

„Вісти з Лугу", письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Рік III. ч. 5, за травень. Львів 1928.

„Світ Дитини", журнал для молоді. Рік IX. ч. 5. за травень. Львів 1928. Зміст дуже ріжнородний і незвичайно цікавий.

Бюлетень Державного Видавництва України. ч. 3—4. За березень—квітень 1928 р. Харків.

КНИЖКИ.

Петро Андрієвський і Микола Галаган: **Фізицизм і містицизм.** Переклад першого розділу Leduća „Biologie synthetique" з примітками і додатком про „Рух творин" і „Внутрішній рух матерії". Прага 1928. Видавництво „Природа". Стор. 20. Форм. 8°.

І. Мельник: **На Камчатку**, спомини з подорожі (з ілюстраціями). Львів 1928. Накладом Т-ва „Просвіта". Видання Т-ва „Просвіта" ч. 725. Стор. 224. Формат 16°. При кінці три орієнтаційні мапки. Книжка змістом незвичайно цікава і є дуже поважним вкладом у нашу незвичайну бідну т. зв. подорожню літературу (описи подорожі).

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру дир. В. Карабіневича:

Болехів:
12. V. День і ніч.
13. V. Гейша.

Долина:
14. V. Вихрест.
15. V. Гейша.
16. V. День і ніч.
17. V. Вій.

До Театру заанґажовано дотеперішнього дириґента Театру під дир. Стадника п. Цісика. До хору прийметься добрих сопранів і тенорів. Зголошення приймає Дирекція. 2143 3—

Заходом усіх Українських Товариств у Кракові відбудеться в суботу дня 12. травня п. р. в год. 7·30 вечером в салі „Театру Новосці" вул. Райська 1?

КОНЦЕРТ
в честь
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

2171 1—1

Жертви на Товариство Охорони дітий на руки Вп. п. Говиковичевої зложили дир. Заячківський М. 6 зол., д-р Константинович 3, д-р Селезінка Яр. 5, д-р Баран Ст. 5, Інж. Делькевич 15, дир. Кисілевський 5, О. Гладишовський 1, д-р Говикович 2. — Разом 42 зол.

25-літний зїзд Товаришів, котрі ходили до 8. кляси в році 1903 до гімназії в Бучачі, відбудеться в червні ц. р. В ціли устійнення речинця цего товариського зїзду просимо Товаришів подати свої адреси і бажання. — Д-р Володимир Електорович адвокат в Чорткові, Д-р Лев Кравмінер адвокат в Бучачі. 2-1

Потрібний лікар з практикою до лічничо-купелевого заведення на сезон. Зголошення враз з условинами слати: Д-р О Матковський, Зеленяика п. Гребенів. 2-3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.